

הסביבות

עלון להפצת תורת המוסר

"אוהל יוסף" - גובהרדוק ירושלים

ע"ש ישיבתו הראשונה של רבינו גרשון ליבמן זצ"ל נוסדה גטו וילנא תש"ב

פרשת בהעלותך

סיון התש"פ

גליון מספר 292 (325)

דגל המוסר לרבינו גרשון ליבמן זצ"ל

"ותדבר מרים ואהרון במשה על אודות האשה הכושית אשר לקזו, כי אשה כושית לקזו, ויאמרו הרק אך במשה דיבר ה', הלא גם בנו דיבר וישמע ה'" (י"ב, איב)

איש אינו "נותן כבוד" להבל בעבור ההישג הזה, ובודאי שכל קנאתו של קין איננה מן הכבוד אלא מעצם המעלה. כל כך חרה לו על כי הוא לא השיג את המעלה הזו, כמו שכתוב: "ואל קין ואל מנחתו לא שעה".

אנו רואים חבר מאריך בתפילה, מתפלל בהתפעלות ובהשתפכות הנפש, או מאריך ומתרגש בלימוד המוסר, או עושה איוו פעולה מיוחדת הבולטת לעין. או מתעוררת

אצלנו קנאה. הקנאה היא מהכבוד ומה"בליטה" שהוא משיג. אבל מרים ואהרון קינאו במעלה הגבוהה של משה רבנו, אך היה להם לביטול ותרעומת על משה רבנו שפירש מן האשה, כאשר הם לא הרגישו צורך לנהוג כך. גם בהם דיבר ה', ולא הרגישו כי המעלה הגבוהה הזו מחייבת התנהגות מיוחדת כזו. אילו הרגשה כזו היתה מחויבת, היו גם הם מתנהגים בהתאם למעלה הגבוהה הזו.

אנו רואים שואפים רק לכבוד שהשיג הזולת. כך אנו רואים בכל פעם שיש חתן אצלנו וכל כך משבחים ומהללים אותו, או כל אחד מתבונן בעצמו ומקנא, כי הוא שואף רק לכבוד. כאשר רבי ישראל יעקב לובצ'אנסקי זצ"ל הי"ד התחיל לעבוד על מידת הכבוד, עשה זאת בקיצוניות כזו, ביטל את עצמו עד עפר, עד שכולם מסביב הביטו אליו ברגשי רחמנות: איזה אומלל, מה יהיה ממנו? אף פעם לא יצליחו תמיד ישאר מסכון!

המשך בעמוד ב'

קנאה מרוחניות ולא מכבוד

הרשב"ם: כלומר עוד זאת אמרו על משה, במה יכול להתפאר עליו "הלא גם בנו", פירוש, על ידינו, דיבר לישראל. כוונת הדברים שמרים ואהרון דיברו במשה על שני דברים נפרדים: א. האשה הכושית, ב. התפארותו כאילו רק עמו דיבר ה' לומר לישראל.

ויש להתבונן מה מכוונת התורה הקדושה בהבאת הסיפור הזה, ועוד עם עיון פרטים כאלו על שני נושאים נפרדים, שעליהם דיברו מרים ואהרון. אפשר לומר שרואים כאן לפי דברי הרשב"ם, כמה הכאיבה לאהרון ומרים ההרגשה של קנאת סופרים תרבה חכמה. אין מדובר כאן על קנאה פשוטה, אלא על רעונם גם הם להעביר את דבר ה' לבני ישראל, גם הם קיבלו את דבר ה' לומר לישראל. למשל אצלנו, אנו רואים במהלך היום הרבה תופעות של התמודדויות וקנאה בין חברים. אבל הכל בגלל שקשה בעינינו הכבוד שהשיג החבר, אבל, מצד מעלתו והתעלותו, זה לא איכפת לנו. אין לנו אפילו מושג בקנאה האמיתית הרצויה ממעלותיו של החבר.

אנו רחוקים אפילו ממידת הקנאה שהיתה בין קין והבל. גם שם, קנאתו של קין היתה מהמעלה הגבוהה שהשיג הבל, "וישע ה' אל הבל ואל מנחתו", ולא מן הכבוד שהשיג. שהרי לפני מי היה יכול הבל להפגין שהשיג כבוד? אין עוד בריות בעולם וזולתם.

מעשה רב

יפשפש במעשיו

הסערה קמה לדממה אפילו האריות שבחבורה לא הצליחו לפצח את הקושיא המסובכת. לפתע כאילו אור הבזיק במוחי, הסוגיה התבהרה לי להפליא, קמתי אנוכי מהצעירים שבחבורה ובקול צלול אמרתי את התירוץ. היה זה תירוץ גאוני ומבריק וכל הקושיות התיישבו כלא היו. ראש הישיבה קם ממקומו והכריז: "אכן בני זהו התירוץ המבוקש זכית לכוון אל האמת". הכל קמו והביטו בי בהתפעלות ואני לבי גאה ב', הרגשה נפלאה של סיפוק הציפה אותי חשתי רגש דק מן הדק של גאוה והתנשאות".

"יותר משישים שנה עברו מאז", המשיך רבי משה כשקולו נחנק מבכי "הקב"ה המתין לי זמן כה רב כדי שאחזור בתשובה על חטא זה אך לדאבוני לא זכרתי אותו ולא התחרטתי עליו ועל הרגשת ההתנשאות בלב נענשתי עתה בלבי!"

אדם שיכול בהחלטיות כזאת להעיד על עמו שלא התגאה משך שישים שנה לית דין בר נש!!

הגר"מ פיינשטיין זצ"ל בעת ששכב במחלקה לטיפול נמרץ במצב קשה וסבל ייסורים וכאבים נוראים ורק כאשר הרופאים קבעו כי מצבו התייצב ויצא מכלל סכנה הורשו בני המשפחה להכנס לדקות ספורות כי עדיין סבל מכאבים חזקים מאוד בליבו ואסורה הייתה לו שום התאמצות. משנכנסו לחדר מצאוהו שקוע בהרהורים, מצחו היה מכווץ ועיניו נראו מהורהרות.

המוניטור הראה שהוא סובל מכאבים חזקים ולפתע שמעוהו מתחיל לבכות ואמר לעצמו שאלו אינם ייסורים של אבה מפני שהם מבטלים אותו מלימוד תורה ואז שמעו אותו בקולו החלוש אומר "תשל"ה תשל"ד" וכו' וכו'.

הרופא נכנס לפתע לחדר והביט במוניטור ומיד הוציא את כולם מן החדר באומרו שהחולה מתאמץ יותר מדי וקצב פעימות הלב אינו סדיר.

הימים חלפו ורבי משה התאושש מההתקף הקשה. באחד הימים לא יכול היה נכדו להתאפק יותר ושאל את סבו: "מה פשרם של מספרי השנים שמילמלת תוך כדי כאבים עזים?"

לברוא את התורה

ויהי אנשים אשר היו טמאים... ויקרב ו לפני משה ו לפני אהרן... ויאמרו האנשים ההמה אליו אנחנו טמאים לפניך אדם למה נגדע... ויאמר אליהם משה עמדו ואשמעה מה יצוה ה' הנה לכם:

וברשי"י: וראויה היתה פרשה זו להאמר על ידי משה כשאר כל התורה כולה, **אלא שזכו אלו** שתאמר על ידיהן, שמגלגלין זכות על ידי זכאי.

זכות עצומה להיות ממחברי התורה - מדוע זכו אלו שתכתב התורה על ידם?

"למה נגרע" האנשים האלו לא רצו להיות "פטורים ואנוסים" התורה לא אצלם כחיוב והכרח, הם מבקשים לא להפסיד, והם מרגישים הפסד עצום אם הם לא מצליחים להיות חייבים/אחראים. אהבת התורה והמצוות אמיתית, בכך זוכים להיות ממחברי התורה.

כשמגיע לאדם זמן של קשיים ואונס, עליו לדעת כי בתקופה כזו הוא יכול להתאמץ וליצור תורה - ולמרות הקושי והרצון להפסיד הוא מוסיף ומתחזק, זוכה הוא להוסיף בתורה עצמה.

שכר ומצוות תלמוד תורה גדול עד מאוד, וביטול תורה עונשו רב, וכל עונש ושכר זה, הוא למי שלומד חידוש אחד שהוא עצמו מחדש או אחד מחבריו. דברי התורה שמתחברים היום שונים הם לדברי תורה שניתנו מסיני לקבלת השכר של לימוד התורה - כי כל אחד לעמל, בכוחו לייצר תורה.

"כל מילה המתחדשת בתורה עושה הקב"ה על ידה רקיע אחד" וכל מי שעמל בתורה ומחדש בה, נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית. מוסיף על התורה ומוסיף עולמות ללא גבול. [נפש החיים]

טלטולים וסרדות גם המה על פי ה', וכבר אמר הכתוב "על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו". ללמדך, כי קרבת אלוקים, יש לאדם בזמן טלטול ונסיעה ואינו נמצא על מקומו, כמו בזמן מנוחה וותיה, תמיד צריך להרגיש על פי ה' ולנצל את הזמן לכך.

כולנו יכולים ונזכה, להיות ממחברי התורה וממחדשי הבריאה - מתוך עמל ורצון שלא להפטר מחיוב, ולהרגיש בקרבת ה' תמיד, ויכנה ה' לכך.

הסביבות

דגל המוסר.....	עמוד ב'
אמרות ופנתמים.....	עמוד ב'
על פרשת השבוע.....	עמוד ב'
נקודה בפרשה.....	עמוד ג'
דמויות הוד.....	עמוד ג' ד'

דגל המוסר - פרשת בהעלותך / המשך

ולבסוף כולם ראו לאילו הצלחות זכה ואיזה מעמד מצויין השיג! או כולם התחילו לקנא בו במקום שכל כך ביטלו אותו. מה קרה פתאום? הם מקנאים מהכבוד שהוא עכשיו משיג, ולא ממעלות הנפש. וגם על **הסטייפלר וצייל** מספרים שמדת הבטחון אצלו כל כך חזקה עד כי הוא ממאן לקבל שום טיפול מרופאים, ואנו לא מבינים זאת. **כללו של דבר**, כל ביטול של הזולת נובע מקנאה. **זהו מה שגילו לנו חז"ל:** התורה ניתנה על הר סיני, כי ביום שירדה תורה לעולם, ירדה שגאה לעולם. סיני היינו שגאה. מדוע שגאה? וכי מה עשו ישראל לאומות בכך שקיבלו את התורה! הלא ה' הציע אותה קודם אליהם? אלא **משום שלא קיבלו**. כי אינם יכולים לקיים, אז הם מקנאים באלה שיכולים לקיים, ומהקנאה נובעת השגאה.

מצב זה אינו רק בין ישראל לעמים, אלא גם בתוך כלל ישראל. אומרים חז"ל: (פסחים מט) גדולה שגאה ששונאים עמי הארץ לתלמידי חכמים משגאה ששונאים עכו"ם לישראל, ונשותיהם יותר מהם. מדוע? כי ה"מדידה" בין עמי הארץ לתלמידי חכמים, היא יותר גדולה ממה שהעמים מתמודדים עם ישראל. כך הסביר ר' יצחק שרשובר זצ"ל. עמי הארץ יודעים שאינם יכולים לקיים את התורה, ומתברר להם שיש מי שיכולים לקיים, והם מקנאים, ומהקנאה יוצאת שגאה. וגם אצל הנשים! אותה סיבה, מביאה לתוצאה דומה.

בהמשך הפרשה רואים: "והאיש משה ענו מאד" ואחר כך: "ויקצוף ה' על מרים ואהרן...". ה' גילה להם שמשגה השיג הרבה יותר ממה שהם חושבים, ופעולה גדולה עשה במה שפירש, ואם הם לא הרגישו כך, **זוהי הוכחה שנועד לא הגיעו לתפיסת המעלה הגבוהה הזו**. כשאנו רואים תלמיד הולך ליער בכל יום שיש לו ומד הרבה מוסר, ואנחנו מנטלים אותו, ואומרים שזה יותר מדי, שזה לא מוצדק, בזה אנחנו לא מכוונים אל עומק החשיבות של הדבר. המציאות היא בבחינת: "פה אל פה אדבר בו". **כשטועמים את טעם הפרישות** וההפקרות, רק אז מרגישים את החשיבות, ומי

שלא טעם לא מרגיש. והראיה: "ויאמר ה' פתאום אל משה ואל אהרן ואל מרים שאנו שלשתיכם...". ידועין דברי רש"י ז"ל: פתאום, נגלה עליהם פתאום והם טמאים בדרך ארץ והיו צועקים, מים! מים! להודיעם שיפה עשה משה שפירש מן האשה מאחר ונגלית עליו שכניה תדיר"

רואים מכאן שאדם שעובד על עצמו, ומצייר את הנסיון לנגד עיניו או הוא מוכן יותר, ובכוא הנסיון קל לו יותר לעבוד אותו. ואם רואים שלא עבר את הנסיון או מבינים שלא בחר לו מראש את הדרך הגבוהה. זה היה הגילוי למרים ואהרן במילה "פתאום". הוכיח להם שטעו בכך שחשבו שדרכו של משה היתה קיצונית יותר מדאי. והספורנו כותב יותר קשה: "ומדוע לא יראתם", לא ימלט שאין זה כי אם רוע לב, שאם חשבתם שאני מכיר במעשיו, אם כן חשבתם עלי תועה שאני חפץ ברשעים, היפך מה שהיה לכם לחשוב, שלא הייתי מזכה אותו לזאת המעלה אלא מפני שהוא ראוי לכך... כמה זה נורא, רוע לב! כאילו חושבים **שהי טועה** וכאילו שהוא יתברך חפץ ברשעים! מי הם הרשעים האלו? ח"ו משה רבנו! האשמה כה חמורה! **אלא רואים שההתמודדות צריכה להיות אך ורק על המעלה הגבוהה, ורק מזה יש לקנא.**

כך אנו רואים גם בתחילת הפרשה: למה נסמכה פרשת המנורה לפרשת הנשיאים, לפי שכשראה אהרן חנוכת הנשיאים חלשה או דעתו שלא היה עמהם בחנוכה, לא הוא ולא שבטו. אמר לו הקב"ה חיד, **שלך גדולה משלהם** שאתה מדליק ומיטיב את הנרות. רואים כאן איך אהרן הכהן לא הסתפק, **ורצה מעלה נוספת** ברוחניות. זו צריכה להיות שאיפתנו, להתמודד עם המעלות של חברינו כדי להשיג אותם. ולהרגיש חלישות הדעת אם לא משיגים. כל הזמן צריך לחשוך את עצמו האם ההתמודדות יסודה ברצון להתעלות, או ח"ו להיפך בקנאה, ושגאה, ושפלות. את המידות הרעות צריך להרחיק, ולשאוף להעפיל למדרגות גבוהות, ולא להסתפק במועט.

גברי רבותינו בעלי המוסר על פרשת השבוע

רבי ירוחם ליוואויץ זצ"ל

בחדש הראשון (ט, א)

רש"י מקלם

"ויעש כן אהרן" (ח' - ג')

להגיד שבחו של אהרן שלא שינה. [רש"י].

מהו השבח לאהרן "שלא שינה"?

מבאר בספר "חכמה ומוסר" להגרש"ז **מקלם**, הטבת הנרות במנורה היתה פעולה קלה וביצועה לא היה כרוך בקושי כלשהו, הדבר נעשה ע"י הטיית הפתילה לפניו, ובוזה הושלמה הפעולה. אהרן הכהן שנהלה בחלקו הזכות לעבודה הגדולה של הכניסה לפני ולפנים והקטרת הקטורת, היתה יכולה הטבת הנרות להיחשב אצלו כמעשה של מה בכך לעומת העבודות הגדולות והחשובות האחרות שזכה לעשותן. לכן באה התורה וייחדה פסוק שלם לענין זה, להשמיענו שגם מעשה קל כמו הטיית הפתילה לפניו, נחשבה אצל אהרן ל"יעסק גדול" כמו העבודה הגדולה של הכניסה לפני ולפנים. לשם כך הכין את לבבו בהכנה הדרושה ובכוונה הראויה כדי לעשות "כאשר צוה ה' את משה".

צא ולמד, מעשה הנראה כלפי חוץ כקטן ופועט- יכול להיות לאמיתו של דבר גדול ורב חשיבות, וכל זאת משום האור הגדול הגנוז בו. וזהו שדיברה תורה בשבחיו של אהרן "ויעש כן אהרן", אהרן זכה לראות את האור הגדול הגנוז באותו מעשה קטן ופועט כביכול של הטבת הנרות, דבר שלא כל אדם זוכה לו.

סיפר הרה"צ רבי שלמה הופמן זצ"ל: "כשהיה הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל מגיע מחו"ל היה מתאכסן בבית חמותו, אלמנת הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל, והיו מקבלים את פניו בדולי ונקיי הדעת שבירושלים כדי להיוועץ עמו ולשוחח בדברי תורה". באחת הפעמים בקבלת פנים, הבחין הרב קוטלר בדמותה של בעלת הבית - חמותו כשהיא שולחת מבטים חטופים לתוך החדר. ואז הבחין שטרם נגעה יד המשתתפים בעוגיות ומיני המאפה שהגישה הרבנית אל השולחן. שאל מיד הרב את הנוכחים 'מדוע אינכם טועמים דבר מה?' נענו הרבנים במשיכת כתפיים, ואחד תהה בקול נמוך: 'דאס איז וינברגס?' (האם זו תוצרת של מאפיית וינברג, שהיא הכשרות היותר מהודרת בעת ההיא), הגיב הרב קוטלר: 'אי וינברג - נישט וינברג (כן וינברג, לא וינברג) ותיכף נטל לידו מן המזונות, בירך ואכל. וכמוכן בירכו גם שאר האורחים". כשנתפזרה האסיפה ורק אני נשארתי במקום המשיך ר' שלמה, פנה אלי הגאון זצ"ל בנימת תרעומת ותוכחת אבהה ואמר לי: 'הא לך סוגיית שיקול הדעת - על ספק ספיקא של מנהג, חומר מרבן מקפידים ומחמירים, אבל על דאי דאורייתא של הונאת וצער אלמנה אשת חבר ועוד איסורים, מדלגים בלא לשים לב...'. (דעת תורה, לתתך עליון)

מחשבת מוסר

אמרות ופתיגים

"אל תשליכנו לעת זקנה, כדי שלא נאמר כי בגערותינו גבר כח ידינו" (ח"א)	"אמר החכם לבנו, בני אל תשייך חכמת בני אדם, כי כל אשר יוסיף חקשת לחכמו נשבע להרע" (ח"י המוסר)	"אחד מן הגדולים אמר על החפץ חיים זצ"ל מה שהוא חיבר הוא היה מקיים זאת בעצמו, והוסיף השני שהוא היה מקיים עוד קודם שחיבר" (ח"י המוסר)
"ירא הקל לעזוזו עליך, והתבייש ממנו לקרבו עמך" (ח"י המוסר)	הגדולה שבתוכחות בקור קברי זמנתיים (ח"י המוסר)	

נקודה בפרשה

והאיש משה עניו מאד / ענוה

"היפך הגאווה, הוא לב נשבר ונדכא" - כותב הגה"צ רבי יצחק בלאזר (בספרו כוכבי אור) - "כי על כן, כאשר יגיע האדם להשגת האמת ויכיר כי הוא הבל וריק, ודאי יהיה ליבו תמיד לב נשבר ולא יתאוה לשום דבר גשמי. לא יכעס ולא יקפיד. כדרך שאנו רואים באדם המסובב ח"ו בצרות, שהוא מסיח דעתו מכל וכל, מתוך שהוא חש בפחיתות מצבו."

"וכל זה אמור אפילו באדם שהוא בר-מעלה גדולה, כל שכן מי שהוא חוטא ופושע, מעותד ח"ו לכל העונשים, הלא ודאי צריך שיהיה לבבו נשבר ונדכא, וימאס בכל חמודות העולם ולא יתהלך ברגל גאווה..."

"אחת היא לנו - אומר רבי יצחק בלאזר - להכיר באמת! להכיר פחיתות ערכנו ומצבנו. ומתוך כך להתרחק מן הגאווה, שורש לכל המדות הרעות, ולהשתלם במדת הענוה המקרבת את האדם אל בוראו."

את עומק דעתו בגנות נגעי "הכבוד המדומה" ובגנות הרדיפה אחריו, ביטא פעם רבי יצחק בלאזר בחריפות שכלו, כפי שנמסר לימים ע"י הגה"צ רבי חיים זייצ'יק זצ"ל (בספרו ואני תפלה - ח"ג) בדברים הבאים:

חז"ל בגמרא (ביצה לב:) הפליגו בהגדרת רוע מצבו של המצפה לשולחנם של אחרים, עד שאמר עליו רב "עולם חשך בעדך" ורב חסדא אמר "אף חיינו אינם חיים". והרי אין לך עני גדול המצפה לשולחן אחרים, ממי שהוא להוט אחר הכבוד ומחזר אחר בני אדם שיחלקו לו כבוד. הלא הוא ממש מסור ביד דעת זולתו, כשהוא מחזר על פתחי נדיבים ופושט ידו להתנאות מפייהם וליכות במחמאותיהם.

מי לנו "מצפה לשולחן אחרים" גדול מזה, המצפה לחינחון כבוד מהזולת והמאסף בחוצות את שבחי עצמו! ...

חז"ל אומרים (תענית ז:): מה מים מניחין מקום גבוה והולכין למקום נמוך, אף דברי תורה, אין מתקיימין אלא במי שדעתי שפלה. לעומת זה אומרים חז"ל (פסחים סו:) "כל המתיהר, אם חכם הוא חכמתו מסתלקת ממנו."

ה"פ"ז נוכל לדרוש את אמרת חז"ל (סוכה מה:): "ראיתי בני עליה והן מועטין". כלומר: "בני עליה הם רק אלו שממעטין עצמן... [וכפי שפירש רש"י בפסוק "כי אתם המעט" (ז-ז) - "הממעטין עצמכם כנון אברהם" וכו']".

הרמח"ל זצ"ל (בספרו מסילת ישרים - פרק כב) כותב: "הנה כלל הענוה הוא היות האדם בלתי מחשיב עצמו משום טעם שיהיה" והביא הגרמ"מ שולזניגר זצ"ל באחת מדרשותיו את ביאורו של הגאון רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל, שאפילו כאשר יש לו לאדם מעלה גדולה, יש לו חכמה, שמעלת החכמה והשכל באדם זהו הדבר הגדול ביותר כי הוא כנפשו גם, גם זה אינו מחשיב.

והסיבה לכך, משום שכמה שיש לו יותר, הריהו מלא בושה כלפי השי"ת, מצד אחד שמשפיע עליו טובה כסדר כל הזמן. ומצד שני שמרגיש בעצמו שהתביעה עליו גדולה יותר מאשר מאיש פשוט שאין לו כוחות וכשרונות כאלו. וממילא מאלו שאין להם לא דורשים כל כך, אך ממנו דורשים יותר והוא אינו ממלא את חובתו. זה עושה אותו לעניו בעצם. לא מכח כוונה מיוחדת ואמירת "הריני מוכן ומזומן לשם מצות ענוה" כי ענוה היא שבעצם הוא מרגיש שאינו כלום, וכל מה שיש לו מכח החכמה, זה יותר מחייב אותו.

עוד ביאר **רבי חיים מוולוז'ין** באמרת חז"ל (אבות פ"ד) "ומלכשתו ענוה ויראה" מהו לבוש הענוה? וביאר רבי חיים שמצינו בגמרא (שבת עז:): שיש שני סוגי מלבושים. יש מלבוש שנקרא "גלימא" ויש שנקרא "לבושא". וביארו שם מהו "גלימא", הוא מלשון "גולם" שנעשה בו כגולם. ופירש"י שאין לו חיתוך אברים. כך גם ה"גלימא" מונח על כל המלבושים האחרים ואין רואים חיתוך אברים. ו"לבושא" הוא מלשון "לא-בושה" ופירש"י: למנוע הבושה.

וביאר רבי חיים כי "גלימא" הוא מלבוש חשוב, ואותו לובש האדם בשעה שהולך ברחוב, או כשנפגש עם אנשים חשובים, או כאשר באים אליו אורחים חשובים, שלכבודם הוא לובש את ה"גלימא", אך בשעה שהוא נמצא בביתו עם בני ביתו, אינו לובש אז את ה"גלימא", שאז זה מיותר בשבילו, אבל את ה"לבושא" הוא לובש גם בביתו, שכן גם בני ביתו היותר קרובים אליו צריך ללכת עם מלבוש.

כך בדיוק ישנם אנשים שהענוה אצלם אינו כלבוש, אלא כ"גלימא" שלפעמים מתאים וכדאי להם ללכת כך, כשהם בין אנשים חשובים, כשהולכים ברחוב או כשבאים לבית המדרש, הם עוטים על עצמם גלימא של ענוה, ונוהגים בעצמם בניהוג של ענוה. אבל כשבא אותו אדם לביתו ונמצא בין בני ביתו. בין הקרובים אליו. או - אז אינו עוטה את הגלימא הזו של ענוה, אלא שם הוא מדבר ומסביר איהו אדם גדול הוא ...

נהגה כי כן, ברחוב טוב לו להיראות עם ענוה, אז הוא לובש ענוה. בכל מקום שבה הוא בגדר "שייף ואזיל בר אוווא" ובודק אם כל הנמצאים רואים שמלבד כל מעלותיו הוא גם עניו... אבל כשבא בתוך ביתו, הוא משליך מעליו את הגלימא של ענוה, ולהם הוא אומר שהם בוודאי מבינים את גדולתו...

כתב **רבי יחזקאל החסיד** ז"ל על הנהגתו של העניו: "בצניעותו ילך ויעשה מעשיו ועניונו בסתר, כי כבר נאמר הסתר דברך והצנע לכת עם אלוך ולא יחזיק טובה לעצמו במה שכוונתו לשמים. ישמור שלא יהנה ולא ישמח לבו, שאם שמח לבו בפני העולם, קיבל מקצת שכרו של אותה מצוה בעולם הזה."

הגאון **רבי שמחה וסרמן** זצ"ל הגדיר פעם את ההבדל בין "נסתר" ל"מכוסה": כאשר אדם נושא ספר מתחת מעילו, הספר אמנם "מכוסה" לא ניתן לראותו, אך לא "נסתר", כי רואים שמסתתר משהו מתחת למעיל. רק כאשר מסתיר באופן שלא ניכר כלל, זה נקרא "נסתר". "כך הוא גם האדם. יש המכסה עצמו למראית עין, אולי כדי להתבלט יותר... אבל נסתר אמיתי הוא זה שבאמת לא רואים ולא מרגישים בו כלל

דמויות הוד

רבי ירוחם ליוואויץ זצ"ל / י"ח סיון תרמ"ז

"והאיש משה עניו מאד" (י"ב - ג) אומר **רבי ירוחם**. צא ולמד גודל מעלתו ורוממותו של משה רבנו. לאחר שציווה הקב"ה את משה שיכתוב "והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה", נכתב פסוק זה ע"י משה, ועם כל זאת עזרנו נשאר "עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה".

הגה"צ **רבי ירוחם ליובוביץ** זצ"ל (בספרו דעת תורה - כי תבוא) ביאר עפ"י רבינו יונה ז"ל (בספר היראה) כי אם עושה אדם איזה מעשה מצוה ו"מתפאר בזה", הנה הוא מקציב בזה את מחיר המצוה! כי כדאי לפניו לעשותה למען הנאת ההתפארות, ואז כבר מסולקים ממנו! כבר אין חייבים לשלם לו ערך המצוה באמת. מפני שהוא בעצמו קבע במה שישתלם וחסל! מעתה, מה גדול חובו של אדם להסתיר בכל כוחו טיב מעשיו, ויהיה מעשה הכי טוב שיהיה, כי כל מעשה שלו שיתראה לבני אדם, הלא הוא מסתפח בזה ו"כל המתפאר כמעט נוטל שכרו". "מקור לזה - מוסף רבי ירוחם - הוא מדברי חז"ל בתענית (ונפסק בשו"ע אור"ח סי' תרכ"ה ס"ו): שהתענה ומפרסם עצמו לאחרים להשתבח שהוא מתענה, הוא נענש על כך. וצריכים להבין כי דין זה לא נאמר דווקא בתענית. אותו הדין עצמו הוא בכל המצות. הדבר נעוץ בסוד ההתפארות, כי בהתפארות הכי זעירה כבר קיבל את שלו.

על שלמותו של מרן המשגיח זצוק"ל התבטא הגר"ה **ברידיא** זצ"ל, חתנו של **הסבא מקלם**: "בטוחני שאילו היה הסבא מקלם קם מקברו וראה את ר' ירוחם בהודו והדרו, היה אומר 'זה הוא! אליו התכוונתי!' אדם השלם שלשמנו נועדה כלם."

מרן המשגיח הגה"צ **רבי ירוחם ליובוביץ** זצוק"ל למד בצעירותו בישיבת סלבודקה. כאשר ראה מרן הסבא מסלבודקה זצוק"ל כי תלמידו ירוחם יגדל יותר בקלם, שלחו לשם. בקלם זכה לשמש את הסבא במשך כשנה והיה מתלמידיו הקרובים ביותר.

לאחר נישואיו, ביקש מרן המשגיח זצ"ל מאשתו שתתן לו להמשיך ללמוד בפרישות בקלם עוד 8 שנים. לאחר שנים אלו, כשחזר לביתו, לא הניחה לו הרבנית לעזור לה בחנות שפתחה וביקשה שימשיך בלימודו. המשגיח זצ"ל קיבל את בקשתה ונסע ללמוד ב"כולל קדשים" של ה'חפץ חיים' בראדין. לאחר תקופה קצרה, כשהוא אך בשנות השלושים לחייו, ביקש ממנו החפץ חיים לשמש כממשיגה בישיבתו בראדין. מרן קיבל את התפקיד ומאותו יום החל להכניס את 'שיטת המוסר' לישיבת ראדין כשהוא מוסר שיחות שהצטיינו בעמקות מופלאה.

השפעתו על תלמידיו הייתה כה רבה, עד שמרן המשגיח הגה"צ **רבי יחזקאל לוינשטיין** זצוק"ל שלמד אז בראדין סיפר שלאחר שיחתו הראשונה של ר' ירוחם, שעסקה בעניין האמונה, הרגיש כי התפילין שלו אינם תפילין, הציצית אינה ציצית, והאמונה אינה אמונה. השפעתה של השיחה הייתה כה עמוקה עד שגרמה לו לעבוד על עצמו עבודה שנמשכה כל ימי חייו.

המשגיח זצ"ל דרש מתלמידי הישיבה להקפיד על הסדרים ועמד על כך שכל תלמידי הישיבה ישתתפו בסדר מוסר שהנהיג בה. תלמידי הישיבה דבקו בו בראותם כי בכל הליכותיו הרי הוא דוגמא אישית להתממשות כל דרישותיה של "תנועת המוסר". היה עמל רבות על כל "מאמר" ודרוש שהיה מוסר בפני תלמידי הישיבה. מרן זצוק"ל היה אומר כי המפרש הכי מובחר על התורה הוא האדם עצמו. מתוך היכרותו וידיעתו בכוחות עצמו יוכל האדם לעמוד על הדברים היותר עליונים והסודות הכי נשגבים שבתורה, משום שכל עצמותו של האדם מהתורה. ממנה נחקה ונחצבה דמותו ולכן מעצמו ישיכל הכל. כמו שאמרו חז"ל על אברהם אבינו שלמד תורה מעצמו.

זמיות הוד

רבי חיים מוואלוז'ין זצ"ל / י"ד סיון תקפ"א

שלוש עבודות סיפר הגאון רבי דוד סולובייצק אודות קיום הסגולה הידועה של בעל 'נפש החיים', האחת שהתרחשה עם אביו זקנו היבית הלוי, השניה בזקנו הגר"ח, והשלישית עם אביו הגר"ז, וזה דבר המעשה: **רחוב צר היה רחוב החנויות** של יהודי בריסק-משני צדדיו היו שערים שניתנו להיפתח ולהיסגר בכל עת.

פעם הגיעו אנשי השלטון וסגרו את ארבע הרחוב משני הצדדים, כדי לבדוק את היהודים ואת מעלימי המס אשר ביניהם, והחלו בודקים לפי סדר הרחוב חנות אחר חנות. אין צריך לומר שיחיל ורעדה יאחזו בקרב כל העם, כי אינו לו למי שנפתח תחת יד שונאי ישראל הללו, ברם, פחדם של אלו לא היה אלא 'משלי' לפחדו של אחד מאחינו בני ישראל שעסק במכר צעניפים ולא ישלם עליהם מס כלל...

יהודי החיש פעמיו אל הגה"ק היבית הלוי זי"ע בבכי ובדמעה, כדת מה לעשות להעביר את רעת הגזירה הקשה. ויכנס עמו היבית הלוי ויסגור הדלת בעדם, פתח את הספר 'נפש החיים' בדיבורי הקודש הללו, ולמדו עמו בהתמדה רבה פעם אחר פעם, עד שבאו להודיעם שניצל היהודי מהם כי יצאו אנשי המכס מהרחוב מבלי להיכנס לחנותו... למעשה

היה שם הנס מלוש בדרך הטבע, כי בנאום אלו חנותו של יהודי זה, הגיעה עת אכילתם, ופסקו הרשעים מעבודתם ועשו 'סימן' על חנותו כדי שידעו מהיכן להמשיך בבדיקתם, אמנם בסיימם את הסעודה טעו וחשבו שכוונת הסימן לומר – שחנות זו היא האחרונה שבדקוה ועליהם להמשיך לבדוק מהחנות הבאה

"וְכָאֵתָּה הוּא עֵנָן גָּדוֹל וְסֶבֶלָה וְנִלְכָּא לְהַסִּיר וְלְכַסֵּל מַעֲלֵיו כֹּל דַּיָּיִם, וְרָצוֹנוֹת אֲחֵרִים שֶׁלֹּא יוֹכְלוּ לְשַׁלֵּט בּוֹ, וְלֹא יַעֲשׂוּ שׁוֹם רַשָּׁם כִּלְכֵּל, כִּשְׂאֵדָם קוֹבֵעַ בְּעוֹלָם לְאִמּוֹר: הֲלֹא ה' הוּא אֱלֹהֵינוּ הַקָּמֵת" וְאֵין עוֹד מִלְבָּדוֹ! יְתַבַּרְךָ שׁוֹם כֹּהֵם בְּעוֹלָם וְכֹל הַעוֹלָמוֹת כִּלְכֵּל, וְהַכֵּל מְלָא רַב אֲמִדּוֹתוֹ הַפְּשׁוֹט יְתַבַּרְךָ שְׁמוֹ, וְקִבְּטֵל בְּלִבּוֹ בְּטוֹל גְּמוּרָה, וְאֵינוֹ מְשַׁגְּחִים כִּלְכֵּל עַל שׁוֹם כֹּהֵם וְרָצוֹן בְּעוֹלָם, וְמִשְׁבַּד וְיִמְדִּבְּק טַהַר מִחֲשַׁבְתּוֹ רַב לְאֵדוֹן יְחִיד בְּרוּךְ הוּא, כִּן יִסְפִּיק הוּא יְתַבַּרְךָ בְּיָדוֹ שֶׁמֵּמַיָּלָא יְתַבַּטְלוּ מַעֲלֵיו כֹּל הַחַחוֹת וְהַרְצוֹנוֹת שֶׁבְּעוֹלָם שֶׁלֹּא יוֹכְלוּ לְתַפְסוֹל לֹא שׁוֹם דַּבָּר כִּלְכֵּל!!! (נפש החיים שער ג' פרק י"ב)

ואילו. **המעשה השני** – בהגיע העת שהיה על הגה"ק רבי חיים זי"ע להתייצב לפני ועדת הרופאים של צבא רוסיה, כי בא זמנו לשרת כחייל בצבא הרוסי, ותרב בבית יהודה תאניה ואניה, כי ידועה ומפורסמת הייתה בסכנה הגדולה לשמש כחייל בצבאם. ביום המיועד נסע לשם הגר"ח בלוויית אביו היבית הלוי, ויובל משך נסיעתם למדו יחדיו את דברי 'נפש החיים'. בהגיעם

את המעשה הבא סיפרו **מרן המשגיח ממיר**, מעשה שיש בו כדי להמחיש לנו את המושג 'כי לי כל הארץ'! **זמן כהונתו של מרן רבי חיים מוואלוז'ין זצוק"ל** כרבה של העיר וולוז'ין, היה מעשה בשני אנשים מתושבי העיר שפרץ סכסוך ביניהם, האחד טען כי מגרש פלוני הנמצא בקצה העיר שייך לו, ואילו השני טען שלי הוא. הסכסוך ביניהם הגיע לטונים גבוהים וכשהבינו בחוסר האפשרות להגיע להסכמה החליטו לגשת להכרעת הדברים בבית המשפט, כל אחד מעורכי הדין קיבל תמורה גדולה על מנת שיטה את כף המשפט לצד שלו, וכך התנהל המשפט כמה ימים, אך ללא הכרעה, עד שהשופט הראשי הודיע כי לא מצליח הוא למצוא צדק בצד מסוים ואינו יכול להכריע במשפט.

בלית ברירה החליטו בעלי הדין לגשת לדין תורה אצל המרא דאתרא הלא הוא מרן הגאון רבי חיים זצוק"ל, התייצבו הם ביום שנקבע, וכל אחד שטח טענותיו וראיותיו וכאן ולכאן, שמע הגאון את טענותיהם וראה כי רחוקים הם בעמדותיהם אחד מהשני, ולכן אף ניסה לפשר ביניהם ולהגיע לפשרה שתוסכם על שניהם, אבל עקב עקשנותם שלא לבא אחד לקראת השני בשום אופן, החליט מרן רבי חיים לעשות מעשה. **וכן בסיום עוד יום של דיונים** אמר לפתע מרן רבי חיים, ברצוני לנסוע ולראות את חלקת האדמה עליה אנו דנים, אנה התלוו אלי לנטיעה, בקש רבי חיים מבעלי הדין ועורכי דינם. מבוקשו של רבי חיים התמיהה את בעלי הדין שלא הבינו כלל את התועלת שבדבר, וכך יצא ר' חיים ואילו התלוו שני בעלי הדין ויצאו מחוץ לעיר לבדוק את חלקת האדמה, בהגיעם לחלקת האדמה, החל ר' חיים מודד את החלקה לארכה ורוחבה לכל ד' רוחותיה, **ולפתע.....** החתוף ר' חיים והשתטח על האדמה וקרא את אזנו אל האדמה כאילו הוא מאזין למשהו מסוים, לאחר כמה דקות קם ר' חיים והודיע לכולם להתלוו אליו חזרה העירה, מבלי שיש להם מושג במחזה המוזר שהתרחש לנגד עיניהם. באין אומר ואין דברים חזרו כולם העירה, והתיישבו בחדרו של ר' חיים לשמוע מה בפי ומה יחרוץ בעקבות הביקור בחלקת האדמה, התיישב ר' חיים ופתח את דבריו ואמר: שמעתי את טענותיהם של שני הצדדים דנתי בדברי נישתי להכריע אך לא עלתה בידי, החלטתי שעלי לשמוע מה בפי האדמה עצמה, מה דעתה, קם רבי חיים והוא שייכת! ושמעתי המילים הפולחות הללו לא ציפה אף אחד ומשום כך הס הושלך בחדר בית הדין, כולם שמו אזניהם כאפרכסת לשמוע את המשך דברי המרא דאתרא, ואמר להם ר' חיים, מה תחשבו שענתה לי האדמה? **היא אמרה לי שהיא עצמה לא שייכת לאף אחד מבעלי הדינים! להינף שניהם שייכים לה! מה להם לריב ולהתקוטט והרי יגיע היום ושניהם יגיעו אלי!** הפסק הובן במלא חומרתו, וכבר בשה בעלי הדינים את פניהם בקרקע, על כי לא הסכימו בשום אופן להגיע לפשרה, ועל אתר הסכימו להתפשר ולסגור ביניהם את המחלוקת המרה.

העולם מספר, אמר, שמרן הגאון **רבי ברוך בער זצוק"ל**, היה אומר, מדוע **רבי חיים מוואלוז'ין**, זכה לשושלת כה נפלאה, שושלת בריסק שיצאה מיוצאי חלציו. היה מגדיר ומתאר זאת רבי ברוך בער, שרבי חיים וואלוז'ין מגיע לפני כיסא הכבוד ואומר, ריבונו של עולם, אני העמדת תורה בישראל.

עד שהגיע רבי חיים ופתח את הישיבה בוואלוז'ין, היו לומדים בבתי מדרשות, לפעמים היה רב מלמדם, אך לא בצורה מאורגנת, מסודרת. רבי חיים הגיע, קיבץ את כולם למקום אחד, עשה מסגרת, יד מכוונת, מישוה שיריך את התלמידים בדרך הלימוד, שהיו שיעורים מסודרים, בצורה כזו העמיד תורה בישראל. אמר רבי ברוך בער, רבי חיים וואלוז'ין ניגש לפני כיסא הכבוד ואומר: 'רבש"ע, אני העמדת תורה בישראל, מבקש ממך ומתחנן לפניך שהילדים שלי יהיו גדולים בישראל'. והקב"ה אמר לו, 'כן, מגיע לך'!

רבי שמואל וינטרוב זצ"ל / י"ט סיון תש"ב

ר' שמואל זאנוויל וינטרוב היה תלמיד קרוב של ר' יוסף ויזל הורוויץ (הסבא מנובהרדוק). בשנת תרע"ח, הסבא מינה אותו לפתוח סניף של שהקומוניסטים אילצו אותו לסגור את הישיבה הוא פתח את הישיבה מחדש לרב פחות משה פעמים. בתרפ"ז הוא שוב פתח את הישיבה בפניסק והזמין את ר' יעקב ישראל קנייבסקי הצעיר (הסטייפלר) לשמש כמגיד שיעור בישיבה. בשנת תר"צ, נוסף על כהונתו כראש ישיבה, הוא התמנה לרב בפניסק. בתש"א הוא הצליח להימלט לארץ ישראל והתמנה מיד לנהל את רשת ישיבות בית יוסף נובהרדוק.

קבלות ופרטי העבודה משנות בחרותו מוסר זהירות
א. לפתח בעת התפילה והמוסר, הרגש הכניעה מדברי התורה.
ב. ללמוד מוסר, כל יום שעה אחת. חוץ ממוסר הכללי.
ג. שלא להכשל בהסתכלות במכוון.
ד. להשמר ולהיטיב הדעת ממחשבות שיכולים להביא להרהור.
ה. שלא להסתכל במראה.
ו. שלא לתקן מלבושי לעת ההליכה לרחוב.
ז. שלא להתמחמה במקום הניסיון.
ח. שלא להסתכל במכוון בכל מיני יופי של אדם.
אמת
א. לפתח את מדת האמת, ולא לסבול מאמר ריק, בלא התבוננות, וכוונת הלב בתפילה וברכת המזון.
ב. להודות על האמת ולומר טעית.
זרזות
שלא לישון יותר משבע שעות בדקדוק, לוקים מיד, ובהקיצו חצי שעה קודם מחויב אני לקום. ובכל היום - אם יש צורך - לא לסבול ראשי אלא על המשכב.

הכתב מרבי שמואל וינטרוב לרבי אברהם הורוויץ בבקשה לגיים ולשלוח כתבים חיוניים מאוד לישיבת בית יוסף פינסק שעברה זה עתה לוויילנה עקב גזירות הקומוניזם. הוא כותב שכל הישיבות גלו לוויילנה משום שהיא הייתה תחת שליטה ליטאית ומתאר בפירוט רב את המצב הכלכלי והחברתי של הישיבה ואת מצבם הרחוקים העגום של תלמידים צעירים רבים ברחבי אירופה.

WYŻSZA UCZELNIA
BARNACKA
„BET-JOSEPH“
PIASKA

הישיבה החרדית
בית יוסף
פינסק

הכתב מרבי שמואל וינטרוב לרבי אברהם הורוויץ בבקשה לגיים ולשלוח כתבים חיוניים מאוד לישיבת בית יוסף פינסק שעברה זה עתה לוויילנה עקב גזירות הקומוניזם. הוא כותב שכל הישיבות גלו לוויילנה משום שהיא הייתה תחת שליטה ליטאית ומתאר בפירוט רב את המצב הכלכלי והחברתי של הישיבה ואת מצבם הרחוקים העגום של תלמידים צעירים רבים ברחבי אירופה.

הסביבות

עלון להפצת תורת המוסר

"אוהל יוסף" - נובהרדוק ירושלים

ע"ש ישיבתו הראשונה של רבינו גרשון ליבמן זצ"ל נוסדה גטו וילנא תש"ב

פרשת נשא (לבני חו"ל)

סיון התש"פ

גליון מספר 292 (325)

דגל המוסר לרבינו גרשון ליבמן זצ"ל

"וידבר ה' אל משה לאמר: דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם

איש או אשה כי יפליא לנדר נזיר להזיר לה". (ו', א')

חוט השערה מפריד בין טוב לרע

המדרש מביא את הגמרא (נדרים ט:): תניא: אמר שמעון הצדיק מימי לא אכלתי אשם נזיר טמא אלא אחד. פעם אחת בא אדם אחד נזיר מן הדרום, וראיתו שהוא יפה עיניים וטוב רואי וקווצותיו סדורות לו תלתלים. אמרתי לו: בני, מה ראית להשחית את שעריך זה הנאה? אמר לי: רועה הייתי לאבא בעירי והלכתי למלאת מים מן המעיין, ונסתכלתי בכבואה שלי ופחו עלי יערי וביקש לטורדני מן העולם. אמרתי לו: רשעו! למה אתה מתגאה בעולם שאינו שלך? במי שהוא עתיד להיות רמה ותולעה? העבודה שאגלחך לשמים! מיד עמדתי ונשקתי על ראשו. אמרתי לו: בני, כמותך ירבו נערי נזירות בישראל. עליך הכתוב אומר: **"איש כי יפליא לנדר נזיר להזיר לה"**

סיפור מעשה זה בא ללמדנו בודאי אורחות חיים, ולא רק להבליט התנהגות של שמעון הצדיק. עלינו להתבונן מה מסתתר מאחורי הסיפור ולהסיק לקח. כידוע, כאשר ר' ישראל פלנטר היה מתהלך אחרי רבו ר' זונדל, הלה הסתובב אליו במעבה היער וקרא לעברו: **"ישראל, ישראל, למוד מוסר ותחיה ירא שמים"**. אין זה מספיק ללכת אחרי רבו ביער, **אלא צריך ללמוד מוסר** ורק על ידי זה להגיע ליראת שמים.

ובכו, **איזה מוסר השכל יש ללמוד כאן?** נזכיר קודם, שסיפור כזה לא קרה בדורנו! מדובר בדורו של שמעון הצדיק! ומדובר ברועה שהיה פרוש מכל עיני העולם הזה, ולא היה דיגל להסתכל יום יום בראי ולסלסל בשעריו. רק פעם אחת, במקרה, נודמו לו לראות את כבואתו במים, ורק אז גילה שהוא יפה עיניים, ומיד הרגיש שיצרו קם עליו להסיתו. אברהם אבינו, הרגיש רק כשהגיעו למצרים. "הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את" ומביא רש"י ז"ל: מדרש אגדה, עד עכשיו לא הכיר בה מתוך צניעות שבשניהם, ועכשיו הכיר בה על ידי מעשה. וגם ביהודה ותמר דרשו רבותינו שיהודה לא הכיר את תמר: **"כי כסתה פניה! כשהייתה בבית חמיה הייתה צנועה לפיכך לא חשדה. ולא כמו בימינו אנו, אשר כל אחד מכור לראי, ולא פוסע פסיעה קלה לפני שיקיים 'וראיתם אותו - וזכרתם...'"**. אבל הרועה הזה, יפה עיניים וטוב רואי, ואינו יודע על כך, ואם רק נודמו לו במקרה לראות את כבואתו, הנה מקיים בעצמו: **"דרגו ואל תחטאו"**.

על כן, שמעון הצדיק, כה התפעל ממנו. כזו התאכזרות על עצמו, מיד נשבע "העבודה שאגלחך לשמים!" **לא להתבטל לפני העולם!** אלא להגות בעצמינות ולהחזיק בתמימותו בעקביות **ולא לתת סדק קטן ליצר הרע שיוכל להיכנס ולקיים:** "לפתח חטאת רובץ".

> גם ר' ישראל פלנטר, היה נוהג לקחת אתו כבן לוי, בחור שהכיר בו שהוא לומד מוסר

ביראת שמים, והיה מתחזק מדמותו. **זהו חינוך לדורות**. עלינו ללחוץ נגד העולמיות, נגד דרכי האמורי, ולא להיסחף אחרי השפעות העולם, **אל לטפח את הערכים הגופניים שהם מטפחים**. רק ללכת בדרך הנזיר הזה אשר מרד בכל מה שהיה יכול לעמוד על דרכו ולהפריע לו להשיג את המטרה האמתית, אפילו כאשר היה במצב של נזירות שהתורה מגדירה: **"קודש לה"**. לבטל את אותה נזירות באמצע, אם קיימת סכנה שגידול השיער יביא אותו לגאווה לא רצויה.

הנזיר הזה נמצא במצב של סתירה. מצד אחד הריהו נזיר, קודש לה, נזיר אלהי על ראשו, הוא עומד על דרך של התעלות בעבודת ה'. **אך מצד שני**, אותה דרך של התעלות בעבודת ה', זרועת תחיתים וטומנת בחובה סכנה של עליה בגאווה, שעל ידי כך, הוא מחטיא את המטרה ומשיג מטרה הפוכה, שלילית. **אין כאן ונגבה בו בדרכי ה', יש כאן: רשע**, למה אתה מתגאה בעולם שאינו שלך. זהו הילוך על חבל דק הכרוך בסכנה עצומה. אם הנזיר הזה התפכח והבין את הסכנה האורבת לו, בודאי שמגיעה לו נשיקה, ומימי משמעון הצדיק. סייע את דשמיא גדולה היתה לו שזכה להסכמה כזו.

שמעון הצדיק לא אכל אשם נזיר טמא מימיו. מדוע החומרא הו? אין זאת כי אם רק אדם כמוהו היה עד לחשש שניודיתגאה בניודותו, בשעריו, ובוזה יבטל את תכלית הניירות, וייתכן כי קרבנו, אינו קרבן, פיגול הוא לא יירעה. דרושה תפיסה מאד דקה ועדינה כדי להבחין בחוט השערה המפריד בין נזיר קדוש לה'. לרשע המתגאה בעולם שאינו שלו.

בדור האחרון שמעון שהסבא זצ"ל מנובהרדוק, אמר על ר' אברהם יפהו בצעירותו, שהוא כמו חלווה העולה פעם בשבועים שנה. כך, כזה עובד ה' אמיתי צף לבני ישראל פעם בשבועים שנה. התפעלות כזו, מקורה בחוש אבחנה דק, להכיר בין תכלת לקלא אילו. גם על החפץ חיים מסופר שכאשר ביקר אצלו רב צעיר אחד, החפץ חיים שאלו למעשיו. ענה האברך, שהוא מסתובב בעירות לגיים בחורים לישיבות. עמד הח"ח ונשקו על ראשו. החפץ חיים הבין לרוחו של האברך אשר בזמן שכל חביריו יושבים על הגמרות, לומדים ומתעלים, הריהו נע וגד ממקום למקום כדי להשפיע על אחרים ללכת ללמוד. כמה "לשם שמים" דרוש לכוז מסירות! את זה העריך החפץ חיים.

רק על ידי לימוד מוסר בהתפעלות והתעמקות בכוחות נפש האדם, ניתן להבחין בנשיות הדקות המפרידות בין רום המעלות לשפל המדרגות.

אנו צריכים להתחזק בוה, ולא לתת ליצר הרע לרמות אותנו ולהדיח אותנו מן הדרך הטובה.

דברי רבותינו בעלי המוסר על פרשיות השבוע

רבי אלעזר מנחם שך זצ"ל

איש או אשה כי יפליא לנדר נזיר להזיר לה'

(ו, ב) רש"י מביא את דברי חז"ל (סוטה ב, ב): **"למה נסמכה פרשת נזיר לפרשת סוטה, לומר לך - שכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין. ולכאורה קשה, הרי ודאי שכל מי שרואה בעיניו את העונש החמור של הסוטה כאשר צובטת בטנה ונופלת יריכה, שזה גורם לו יזעזוע חמור שיגרום לו להנעם מלחטוא, ומה צריך עוד שיזיר את עצמו מן היין? אמר על כך מרן בעל ה"אבי עזרי" זע"א: ראה ובהו חז"ל ללמדנו בזה, שחובה על האדם לנדר את עצמו בסייגים ובמשמרת חזקה לבל יפול ברשתו של היצר הרע. כי באמת בשעה שיצרו של אדם תוקפו ומבקש להחטיאו, הוא לא יוכל להתמודד מולו רק בהסתמכות על התרשמות וזעזוע, אלא רק מי שגודר את עצמו בטרם יבוא אליו הנסיון, הוא זה שיוכל גם לעמוד כנגדו ולהדוף אותו! ולכן, גם מי שנרעש בראותו את עונשה של הסוטה, נתנו חז"ל עצה, שאם הוא רוצה להיות מובטח שלא יבוא לידי מכשול - "יזיר עצמו מן היין", אל לו להסתפק בהתרשמות גרידא, אלא עליו לקבוע חוקים וגדרים שיעמדו לו להיות איתן בעת נסיון. ועל דרך זה אמרו חז"ל (שבת יג, א): "סחור סחור אמרינן לנוזירא, לכרמא לא תקרב - היינו, שבלי עשיית משמרת עצמית יקשה על האדם להתמודד עם היצר בשעת הנסיון, ולפיכך הוא חייב לחנך את עצמו למאוס ברע ולהרתע ממנו, ולהוסיף משמרת כדי שיהיה מסוגל לעמוד בפני יצרו הרע בשעת נסיון."**

רבי יעקב ניימן זצ"ל

ביום השני הקריב נתנאל בן צוער נשיא יששכר (ז' י"ח)

צריך להבין מדוע התורה מפרטת כל קרבן וקרבן שהקריבו הנשיאים שהרי כולם הקריבו אותו דבר בדיוק ודי היה לפרט קרבן אחד ולומר וכן הביאו כל הנשיאים ולשם מה האריכות הגדולה? **מבאר בספר דרכי מוסר בשם הסבא מקלם** וז"ל שהתורה רצתה ללמדנו בזה כיצד מתייחסים אל יחיד כאשר הוא מאוגד בתוך הכלל כאשר רבים עושים מצוה מסויימת ניתן היה לחשוב שהכלל כולו נחשב ליחידה אחת ובהתאם לכך אין הבחנה פרטית במעשיהם של היחידים המרכיבים את הכלל פרשת הנשיאים מלמדת אותנו שבשמים אין מתייחסים אל הרבים כאל כלל אלא שמחים על כל יחיד ויחיד כאילו היה יחידי בעולם בשום אופן אין אהבת הקב"ה לאיש ישראל ושמחתו בו מתמעט בגלל שישנם עוד רבים שעשו את המצוה כמוהו. לכן באותה מדה שמחה ה' בקרבנו של נחשון בן עמינדב שהקריב ביום הראשון שמח גם בקרבנותיהם של שאר הנשיאים והדבר מוצא את ביטויו בפירוט שפירטה התורה אצל כל אחד מהם הפירוט הרב בקרבנו של נחשון הוא גלוי של שמחה ואהבה של הקב"ה בקרבנו לפיכך החזרה על אותו פירוט אצל כל אחד ואחד מהנשיאים מורה על אהבה לכל יחיד אהבה שלא נפגמה פגימה כלשהי על ידי היעשות המצוה על ידי רבים וזה דבר שלא נמצא אצל בשר ודם עכ"ל הנה גדול טובו ואהבתו אותנו אוהב הקב"ה כל אחד מישראל כבן יחיד שלו.

יוצא לאור ע"י קיבוץ אברכים - "אוהל יוסף" - נובהרדוק

בית המדרש "בית מרים גיטל" מעלות דפנה 117 ירושלים

טל: 0527639747 דוא"ל: Ohelyosef1@gmail.com